

Til medlemmene i Trøgstad historielag

På årsmøtet 1.mars ble det bl.a. ytret ønske om mere informasjon til medlemmene om hva historielaget driver med, aktiviteter, osv.

Vi vil forsøke å gjøre noe med dette, bl.a. ved å lage et medlems- /informasjonsbrev, i første omgang vår og høst.

Konstituering av styret for 2023:

Leder: Ellen Baastad – valgt på årsmøtet.

Nestleder: Svein Hvesser

Sekretær: Jan Nordheggen - 1 år.

Styremedlemmer: Svein-Olav Tretterud

Marit Iren Rangul Fredstad

Inger Lise Storsand

Varamedlemmer: Karl Kure

Tor Arne Taraldsen

Arne Kristian Strønes

Ragnhild Haakaas

SAKER VI JOBBER MED FOR TIDEN:

- Husmannsplassene

Det jobbes med å samle informasjon om alle husmannsplassene i gml. Trøgstad kommune, i alt 99 plasser. Svein Olav og Svein har vært/ og er drivkreftene her. Det er en møysommelig jobb, alle plassene er nå registrert, det jobbes med skilting med informasjon på hvert av stedene. Informasjonen om husmannsplassene finner du på kulturminnesok.no Det ligger også informasjon om noen av plassene på hjemmesiden vår. Vi vil jobbe videre med tilgjengeligheten, dvs. hvor plassene befinner seg, og hvordan komme dit. Stier, evt. kart osv.

- Måstaddalen Møllebruk

Svein er hovedpersonen for å få ryddet opp på stedet etter anvisning fra kommunen som er eier av området. Det er temmelig gjengrodd bl.a. flere større trær som må fjernes. Utfordringen er at det er en del restriksjoner her p.g.a. verneverdi, bl.a. plantearter. Det er fortsatt noen rester etter den gamle mølla der.

Fra gammelt av hadde bøndene i Måstaddalen mølle- og sagrett i vannfallet fra Måstادتjern.

Grunnmuren som står igjen her er rester etter den siste mølla, som brant 2. mai 1895. Vi antar at mølla hadde to kverner, renseutstyr og en «grynstein» for produksjon av byggryn. Oppgjøret etter brannen viser at havre og bygg var de dominerende kornslagene. Murverket tyder på at energien til mølla kom fra en vannturbin. Vanntilførselen skjedde antakelig gjennom trerør eller renne. Det er rester etter en demning i vannfallet ovenfor mølla.

Denne siste mølla ble solgt fra Måstadgårdene til Aksel Torp og Gudbrand Mellby, og disse solgte videre til P.M.Steffensen og O.Gran på 1870 tallet. Disse to bygde ny mølle og også ny sag i vannfallet. Rundt 1890 ble eiendommen solgt til brødrene Bache-Wiig på Stikla. Ved brannen i 1895 var eieren Josef Steen, kaffehandler fra Kristiania.

I tillegg til mølle og sag var det også en vadmestamp, som er et stort trau fylt med vann der man la strikket ulltøy. Så ble tunge stokker, ved hjelp av vannkraft, dunket mot tøyet slik at maskene ble tovet sammen til vadmest. Vadmestplagg var vindtette, varme og ganske vanntette.

150 meter lenger nede finnes ruinene av en kraftstasjon. Kraften sørget for drift av Stikla mølle, som overtok møllefunksjonen etter brannen.

Funn av gjenstander vest for ruinene, registrert som ID 117234, er fra Eldre Steinialder (9000-4000 f.kr.f) og indikerer at det kan være rester av boplasser i området.

Det er en særegen biotop i området rundt ruinene. Livsmiljøet, liggende død ved og rik bakkevegetasjon skal bevares.

- Flyktingeruta

I Østbygda befinner det seg en gammel hytte etter Johan Sætra, som var en av flyktingelosene under krigen. Hytta ble brukt som kurér-skjulested og skal restaureres slik at den kan besøkes av interesserte i forbindelse med flyktingeruta og krigshistorien her i bygda.

- Skaukaras tursti

Turstien som starter ved Skytterhuset på Langsrudåsen og er en forlengelse av «Skaukaras tursti». Det er godkjent av Olaf Skrattalsrud (en av opphavsmennene til «Skaukaras tursti»). Det gjenstår rydding og skilting. Grunneiere er kontaktet.

- Hjemmesida. (trogstadhistorielag.no)

Styret innser at vi ikke er flinke nok til å holde siden oppdatert, vi vil jobbe med dette framover.

- Heimen og bygda

Historielaget samarbeider tett med Heimen og bygda- redaksjonen. Dersom du sitter inne med stoff som egner seg for bladet, fint om du tar kontakt.

- Trøgstad bydemuseum

Trøgstad historielag har ikke noe eierforhold til museet, men samarbeider godt på flere områder, åpen gård og andre arrangementer, sommervakter på søndager osv.

- Kontakt/Samarbeide med de 4 andre lokallagene i Indre Østfold

Lagene er veldig forskjellige m.h.t. ansvar og oppgaver, som stiftelser, anlegg, museene osv. Bl.a. står Historielagene i Askim, Hobøl og Spydeberg som eiere av museene. Det er planlagt møtevirksomhet, også med kommunen, ang kulturplanen, kulturminnedager osv for å finne noen felles ståsteder

AKTIVITETER UTOVER I ÅRET:

-Temakvelder

Styret for Trøgstad gamle Kommunehus har spurt Historielagets leder om vi kunne holde 2 temakvelder i løpet av året. Den første temakvelden var 8.mars (den internasjonale kvinnedagen) og den andre temakvelden blir 11.oktober.

Temakvelden 8.mars ble avholdt i samarbeide med Bygdekvinnelaget i Trøgstad, neste kveld vil bli annonsert.

-Vårtur til Måstaddalen møllebruk v/Måstادتjern 11.juni.

Se sak om stedet tidligere i brevet

Oppmøte ved parkeringsplassen i enden av Måstadveien/Måstad i Båstad kl.12.

Vi raster ved tjernet. Hver enkelt tar med mat og drikke til seg og sine. Det er ca 5 minutter å gå fra parkeringsplassen.

-Sommertur.

Turen i år planlegges til Hunderfossen, dato 13. august. Karl er oppnevnt til turplanlegger og jobber flittig med dette. Det inngås avtale om besøk på Norsk Vegmuseum og Fjellsprengnings-museet og andre severdigheter på stedet. Det blir enkel middag på Hunderfossen Hotell, antakelig viltgryte med dessert. Prisen blir ca. 800 - 1000 kroner pr person, med forbehold. Turen blir annonsert senere med eksakt pris, påmeldingsfrist mm., men m.h.t. bestilling av buss, servering osv. hadde det vært fint å vite litt om interessen, så hvis du har tenkt å bli med, gi beskjed til Karl eller andre i styret så fort som mulig (obs. Ikke bindende).

-Åpen gård.

Åpen gård 18.juni på Museet. Historielaget stiller med salgs-stand her, Karl Kure og Olav Bleie holder «kurs» i selje- fløytespikking for barna (og kanskje noen voksne og).

Så ønsker vi dere alle en riktig god sommer!

Hilsen fra styret i Trøgstad Historielag

Mai/juni 2023

Jan Nordheggen

Sekretær

